

Reményi Tibor NEM ÁRTOTT SENKINEK

Sznopka Mihályék az 1910-es években költöztek Ceglédre Ráckevére, itt nyitottak jó forgalmú, jövedelmező „Rőfös, rövidáru és fehérnemű üzlet”-et, elsősorban a feleség szakértelmére alapozva, aki „diplomás varró- és csipkeverő” képesítéssel rendelkezett. Az üzlet mögötti lakásban kis varroda működött, itt készültek az asszony tervezte fehérneműk és csipkék.

nőtt a bevétel

Az új üzletnek nem várt sikere lett. Először a község tehetősebb lakói vásároltak, azután, mikor elterjedt a bolt híre, a szomszéd falvakból, a Duna túloldaláról is jöttek a vevők. Ahogy nőtt a bevétel, bővítették a választékot. Rendelést is vállaltak, készáru is tartottak. Mindketten nagyon sokat dolgoztak. Rövidesen az üzlet mellé kis szőlőt vásároltak a sziget belsejében, később még egy házat biztonsági befektetésként, aminek nagyobb részét kiadták bérlakásnak. A paraszti sorból takarékossgal, találékonyssal és szívós munkával emelkedtek ki.

Az első világháborút átvészelték, Mihály bácsi már túlkoros volt, nem hívták be, a hadi beszállítások az első években még jól is fizettek. Kincstári rendelésre rengeteg meleg inget, alsót, mellényt és posztókabátot szállítottak. A nagy vég vásznak is kelendőnek bizonyultak.

A kommün mindent felforgatott, és semmit nem tett helyre. Az elvetélt polgári forradalom után zűrzavar és gyakran rémuralom következett. A termelés és a kereskedelem megbénult. A vörös brigádok végigfosztogatták az amúgy is kivérzett országot, a Lenin-fiúk halomra gyilkolták a vélt ellenséget. Egy április végi napon Mihály bácsiékhoz két felfegyverzett vörös katona rontott be, kezét hátrakötötték, és a községháza udvarán működő rögtönítélő bíróság elé cipelték.

öt méterről

Végiglökdösték az udvaron, ki az utcára, nagy hangerővel szidva és fenyegetve a kizsákmányoló burzsoázia helyi képviselőit, akik megkötözve már ott álltak, s várták, hogy megérkezzen a parancsnok és a komisszár. Megérkeztek, és kezdetét vette az ítélezés. Sorra szólították a polgármestert, a szolgabíró, a főjegyzőt, a csendőrpáncsnokot, a révkalauzt, a református papot, két földbirtokost, a polgári iskola igazgatóját. Az előállított személyek a nép ellenségeinek bizonyultak, akiken ott helyben végrehajtandó a halálos ítélet. Egy legény a fal elé lökte őket, és a két főből álló kivégzőosztag karabéllyal öt méterről lőtt.

Amikor Mihály bácsira került a sor, bátortalanul megszólalt egy helybeli suhanc:

- Komisszár elvtárs, a Mihály bácsit miért lőjük agyon? Nem ártott az senkinek...
- Melyik az a Mihály bácsi? Álljon félre és tűnjön el! – mordult a komisszár. A parancsnok bólintott. Sznopka Mihályt hazazavarták.

A későbbi évtizedekben Mihály bácsi nem emlegette a 19-es eseményeket. Talán elfelejtette? Azt hiszem, inkább szégyellte. Mások helyett szégyenkezett. Ha valakit ki akarnak végezni, azon ott marad a bélyeg, az elfuserált mártíromság.

A húszas években a Sznopka-féle „Rőfös, rövidáru és fehérnemű üzlet” forgalma újra növekedett, az üzlet mögötti lakásban kis varroda működött, néhány családtagként kezelt alkalmazottal. Mihály bácsi a nagyközség megbecsült polgára lett, fia és lánya a helyi polgári iskolába járt.

A nagy gazdasági válságban csaknem teljesen tönkrementek, az üzletet be kellett zárni. Visszaköltöztek Ceglédre, a családi házba. Mihály bácsi fia nagy nehezen talált munkát, az ő keresményéből, alkalmi varrásból és a két hold homoki szőlő bevételéből éltek.

megenyhült

Negyvennégy őszén értek a városba az oroszok. Mihály bácsi házába is bekvártélyozta magát egy tucat tiszt. Az

akkor már hetvenéves öregúr egyedül élt a nagy házban, fia a fronton, menyé és lánya a kisunokával Pestre menekült (mintha ott jobb lett volna!). Az orosz százados megenyhült, amikor észrevette, hogy Mihály bácsi nagyjából megérti, amit mond, és szlovákul válaszol is neki. Az egész házat elfoglalták, csak az öregúr szobájába nem léptek be. A parancsnok kiadta az ukázt, hogy az öreget senki ne háborgassa.

Utcabizalminak nevezték ki, ő közvetített a megszállók és az utca lakói között. Hoztak neki fekete kenyeret, konzerveket, még cukrot is. A körülményekhez és a többi szállásfoglaláshoz képest az orosz tisztek nem tettek kárt a házban, nem tették tönkre a bútorokat, nem piszkították össze az ágyakat, terítőket, nem raboltak el semmit, viszont otthagytak több regiment tetvet és poloskát.

Egyetlen incidens történt: az egyik katona késő éjjel tökrészezen nem találta a kapu kulcslyukát, átugrott a deszkakerítésen, mire a megtermett komondor nekiugrott, a katona meg ijedtében lelőtte. A parancsnok másnap reggel elnézést kért Mihály bácsitól, ígérte, hogy hoz másik kutyát.

Mihály bácsi a nagyapám volt.

kép | fortepan.hu